

Орієнтовні питання до екзамену

Педагогіка

Предмет і завдання педагогіки.

Педагогіка як наука, її становлення і розвиток. Стадії розвитку педагогіки. Предмет і завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки. Джерела розвитку педагогіки. Педагогіка в системі наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Структура педагогічної науки.

Суть процесу навчання. Функції дидактики.

Сутність і завдання дидактики. Предмет і категорії дидактики. Функції дидактики. Дидактичні системи. Процес навчання: сутність, складники, компоненти, методологічні засади, функції. Типи і види навчання. Навчально-пізнавальна діяльність. Мотивація до навчально-пізнавальної діяльності. Оптимізація та інтенсифікація процесу навчання.

Закономірності навчання. Дидактичні принципи і правила

Закономірності навчання: сутність, структура. Поняття принципу і правила навчання. Структура принципів навчання. Характеристика основних принципів навчання.

Методи і засоби навчання

Сутність методів, прийомів і засобів навчання. Класифікація методів навчання. Вибір методів навчання. Засоби навчання.

Форми організації навчання

Види і типи педагогічних систем. Форми організації навчання, їх становлення. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку. Позаурочні форми навчання. Вимоги до сучасного уроку. Типи уроків, їх структура. Підготовка вчителя до уроку. Педагогічний аналіз уроку. Сучасні форми навчання.

Зміст освіти

Система освіти в Україні, її структура. Принципи освіти в Україні.

Сутність і завдання змісту освіти. Теорії організації змісту освіти. Способи викладу матеріалу. Пріоритетні напрями державної політики у сфері освіти. Нормативні документи змісту освіти: стандарти, навчальний план, навчальна програма, підручник, посібник. Характеристика, особливості побудови і складання.

Діагностика та контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів

Місце і роль діагностики, аналізу й оцінки знань, умінь та навичок учнів у системі навчального процесу. Суть і основні види контролю успішності учнів. Методи контролю ЗУН учнів. Оцінка результатів навчально-пізнавальної

діяльності учнів. Рейтингова система оцінювання навчальної діяльності учнів. Правила і техніка контролю успішності.

Сутність процесу виховання.

Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили, мотиви виховання. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання: суть, умови, етапи, прийоми. Перевиховання: суть, функції, етапи, принципи. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Закономірності та принципи виховання

Основні закономірності процесу виховання. Принципи виховання, їх характеристика. Зміст виховання: мета, завдання, змістові компоненти.

Напрями виховання

Основні напрями виховання. Розумове виховання: завдання, шляхи, засоби, методи; види мислення. Формування наукового світогляду. Моральне виховання: завдання, зміст, шляхи, засоби. Виховання моральної свідомості та громадянської відповідальності, національної гідності та менталітету, дисциплінованості. Патріотичне виховання. Інтернаціональне виховання. Статеве виховання. Екологічне виховання. Правове виховання. Виховання несприйнятливості до наркогенних речовин. Трудове виховання: значення праці в житті людини. Завдання, принципи, шляхи, засоби, методи трудового виховання. Зв'язок трудового виховання з політехнічною освітою й економічним вихованням. Професійна орієнтація молоді. Естетичне виховання: місце, роль, зміст, шляхи, засоби і форми. Фізичне виховання: суть, напрями, засоби, форми. Здоров'я людини – запорука її життєвого успіху.

Методи виховання

Поняття методу, прийому і засобу виховання. Класифікація методів виховання. Характеристика основних груп методів виховання. Педагогічні умови використання методів виховання.

Література:

1. Бондар В.І. Дидактика. – К.: Либідь, 2005. – 264 с.
2. Закон України «Про освіту» // . – К.: Генеза, 1996.
3. Закон України «Про загальну середню освіту» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
4. Закон України «Про позашкільні навчально-виховні заклади» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
5. Закон України «Про вищу освіту» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
6. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії. – К. : Українсько-фінський ін-т менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
7. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении. – М., 1987.
8. Король В.М., Савченко О.П., Гнезділова К.М., Касярум Н.В. Семінарські заняття з педагогіки: дидактичні матеріали. – Видавництво ЧНУ. – Черкаси, 2007. – 200 с.

9. *Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л.* Педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., перероб.і доп. – К. : Знання-Прес, 2004. – 445 с.
10. *Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л.* Педагогіка у запитаннях та відповідях: навч. посіб. – К.: Знання, 2006. – 311 с.
11. *Мойсеюк Н.Є.* Педагогіка. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. – К., 2007. – 656 с.
12. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюна, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
13. Педагогічна майстерність : Хрестоматія : Навч. посіб. / Упоряд. : І.А. Зязюна, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 2006. – 606 с.
14. *Подласый И.П.* Педагогика. 100 вопросов – 100 ответов : Учеб. пособие для студ. высш. учеб.заведений. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2001. – 368 с.
15. *Омельченко С.В.* Педагогіка: тестові завдання: навч. посіб. – К.: Знання, 2008 – 391 с.
16. *Фицула М.М.* Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.
17. *Щербань П.М.* Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 215 с.
18. *Ягунов В.В.* Педагогіка: Навч.посібник. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.

Загальна психологія

1. Специфіка психології як науки, її предмет та завдання.
2. Історія становлення психології як науки.
3. Сучасна система психологічних знань.
4. Психіка, її функції та структура.
5. Методи психології, їх характеристика.
6. Свідомість, її функції, структура та фактори формування.
7. Поняття про пізнання людиною дійсності, його рівні.
8. Відчуття та сприймання як базові пізнавальні процеси.
9. Пам'ять, теорії її функціонування, види та процеси.
10. Мислення, його функції, операції, види та форми.
11. Мовлення, його функції та види.
12. Уява, її види та форми.
13. Увага як стан свідомості, її види та властивості.
14. Феномен неуважності, його детермінація та симптоматика.
15. Емоції та почуття, їх диференціація та види.
16. Форми переживання емоційних станів людиною.
17. Воля та вольова регуляція.
18. Вольові дії та якості особистості.
19. Поняття про індивіда, особистість та індивідуальність, їх диференціація.
Структура особистості.
20. Самосвідомість особистості, її функції та структура.
21. Діяльність, її призначення та структура.
22. Темперамент, його характеристики.
23. Характер, його структура та механізми формування.
24. Здібності, їх види, рівні розвитку та механізми формування.

Рекомендована література

1. *Загальна психологія: навч. підр. / За ред. С.Д. Максименка. – К.: Форум, 2008.*
2. *Загальна психологія: навч. посіб. / За заг. ред. О.В. Скрипченка. – К.: Вища школа, 1999.*
3. *М'ясоїд П.А. Загальна психологія: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2001.*
4. *Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений: В 3 кн. – 3-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 1. Общезнакомительная психология.*
5. *Основи психології / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Вища школа, 1997.*
6. *Психологія: Підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та інші. – К.: Либідь, 2000.*
7. *Сергеєнкова О.П. Загальна психологія: навч. посіб. / О.П. Сергеєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасека. – К.: Центр учбової літератури, 2012.*

Вікова психологія

1. Вікова психологія як наукова галузь, її предмет, завдання та структура.
2. Поняття про психічний розвиток людини, його особливості.
3. Фактори та показники психічного розвитку людини.
4. Вікова періодизація психічного розвитку людини.
5. Критерії характеристики вікових періодів.
6. Вікові кризи психічного розвитку, їх детермінація та симптоматика. Пренатальний розвиток та його вплив на психіку дитини.
7. Психологічна характеристика новонародженого та немовляти.
8. Розвиток психіки дитини в ранньому віці.
9. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці.
10. Психологічні особливості молодшого шкільного віку.
11. Психічний розвиток підлітків.
12. Формування особистості в юнацькому віці.
13. Психологія раннього дорослого періоду.
14. Функціонування психіки в середній дорослості.
15. Психологічні особливості людей похилого віку.

Рекомендована література

1. *Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / За ред. Скрипченка О.В. – К.: Просвіта, 2001.*
2. *Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О.Г.Видра. – К.: Центр учбової літератури, 2011.*
3. *Заброцький М.М. Основи вікової психології: навч. посіб. / М.М. Заброцький. – Тернопіль: навчальна книга «Богдан», 2002.*
4. *Немов Р.С. Психология: В 3 кн. – 3-е изд. – Кн.2: Психология образования. – М.: Владос, 1999.*
5. *Психология человека от рождения до смерти. Психологический атлас человека / Под ред. А.А. Реана. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007.*
6. *Савчин М.В. Вікова психологія: навч. посіб. / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – К.: Академвидав, 2009.*
7. *Сергеєнкова О.П. Вікова психологія: навч. посіб. / О.П. Сергеєнкова, О.А. Столярчук, О.П. Коханова, О.В. Пасека. – К.: Центр учбової літератури, 2012.*

Методика навчання англійській мові

Теоретичні основи методики викладання іноземних мов.

Система освіти в Україні та навчання іноземних мов.

Комунікативний підхід як стратегія навчання іноземної мови на сучасному етапі.

Державний освітній стандарт з іноземної мови.

Програма з іноземних мов для середньої школи, її структура і зміст.

Сучасні вимоги до кваліфікації вчителя іноземної мови.

Методика як теорія навчання та її завдання.

Методика навчання іноземних мов як наука.

Зв'язок методики з іншими науками: лінгвістикою, психологією, психолінгвістикою, педагогікою.

Методи дослідження в методиці навчання іноземних мов.

Цілі навчання іноземної мови.

Зміст навчання іноземної мови та його компоненти.

Поняття іншомовної комунікативної компетенції та її структура.

Засоби навчання іноземної мови та їх класифікація.

Принципи навчання іноземної мови: загальнодидактичні, методичні.

Методи та прийоми навчання іноземної мови.

Основні методичні етапи формування мовленнєвих навичок і вмінь.

Система вправ для формування навичок і вмінь мовлення.

Формування іншомовної комунікативної компетенції.

Формування іншомовної лексичної компетенції.

Сутність поняття „лексична компетенція” та її складники.

Шкільний лексичний мінімум.

Критерії відбору лексичного мінімуму.

Методична типологія лексичного матеріалу.

Способи семантизації лексики.

Формування навичок володіння активним лексичним матеріалом.

Формування навичок володіння пасивним лексичним матеріалом.

Вправи для формування потенційного словника учнів.

Вправи для формування іншомовної продуктивної лексичної компетенції, їх цілі і режим виконання.

Формування іншомовної граматичної компетенції.

Мета та зміст навчання граматики.

Активний та пасивний граматичний мінімуми.

Основні підходи до формування граматичної компетенції.

Методична типологія граматичного матеріалу.

Поняття “граматична структура” та “зразок мовлення”.

Формування навичок володіння активним граматичним матеріалом.

Формування навичок володіння пасивним граматичним матеріалом.

Вправи для формування іншомовної граматичної компетенції, їх цілі і режим виконання.

Формування іншомовної фонетичної компетенції.

Мета та зміст навчання фонетики.

Фонетичний мінімум. Критерії відбору фонетичного мінімуму.

Вимоги до вимови учнів.

Класифікація звуків англійської мови.

Підходи до формування фонетичної компетенції.

Формування артикуляційної навички.

Формування інтонаційної навички.

Види вправ для формування іншомовної фонетичної компетенції, їх цілі і режим виконання.

Формування іншомовної компетенції в аудіюванні.

Аудіювання як вид мовленнєвої діяльності та вміння.

Вимоги до володіння аудіюванням.

Психофізіологічні механізми аудіювання.

Труднощі аудіювання англійської мови.

Вимоги до текстів для навчання аудіювання.

Основні етапи формування вмінь аудіювання.

Система вправ для навчання аудіювання в середній школі.

Етапи роботи над аудіотекстом та контроль рівня сформованості компетенції в аудіюванні.

Види аудіювання.

Формування іншомовної компетенції в говорінні.

Загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності.

Психофізіологічні механізми говоріння.

Суть і характеристика діалогічного мовлення (ДМ).

Структура діалогу. Одиниця навчання діалогу.

Функціональні типи діалогів і притаманні їм види діалогічної єдності.

Труднощі оволодіння діалогічним мовленням.

Основні етапи оволодіння ДМ.

Система вправ для навчання ДМ.

Суть і характеристика монологічного мовлення (ММ).

Функціональні типи монологів.

Вимоги до ММ.

Мовні особливості ММ.

Основні етапи оволодіння ММ.

Система вправ для навчання ММ .

Формування іншомовної компетенції в читанні.

Суть читання та його психофізіологічні механізми.

Вимоги до читання у середній школі.

Характер текстів для читання, їх функції.
Труднощі навчання читання.
Навчання техніки читання та його основні етапи.
Система вправ для навчання техніки читання.
Навчання читання як виду мовленнєвої діяльності.
Етапи роботи з текстом для читання.

Формування іншомовної компетенції в письмі.

Сутність понять „письмо” та „писемне мовлення”.
Вимоги до базового рівня володіння письмом.
Психофізіологічні механізми писемного мовлення.
Етапи формування писемного мовлення.
Навчання техніки письма: навчання каліграфії; навчання орфографії.
Етапи навчання писемного мовлення.
Письмо як засіб навчання та контролю.

Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови в середніх навчальних закладах.

Особливості навчання іноземної мови на різних етапах.
Особливості планування навчального процесу, види планування та їх характеристика.
Урок як основна форма навчального процесу. Вимоги до уроку іноземної мови.
Типологія та структура уроку іноземної мови.
Підготовча робота вчителя до уроку.
План-конспект уроку з іноземної мови, його основні складники та їх характеристики.
Аналіз уроку іноземної мови.
Мета і психолого-педагогічні аспекти позакласної роботи з іноземної мови.
Принципи організації позакласної роботи з ІМ.
Форми позакласної виховної роботи з іноземної мови.
Контроль у навчанні ІМ та його функції.
Тестовий контроль. Незалежне тестування.
Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.

Рекомендована література:

- 1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. – док. пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.*
- 2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.*
- 3. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці). – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.*
- 4. Панова Л.С., Андрійко І.Ф., Тезікова С.В. Методика навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах. – К.: Академія, 2010. – 327 с.*
- 5. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов: Іноземні мови. 2-12 класи. – ВТФ "Перун", 2005. – 208 с.*